Boljše gospodarjenje, vendar...

Gospodarjenje v prvem polletju je v občini Center uspešnejše kakor ob zaključku preteklega leta. Takšno sodbo je moč izreči ob pregledu podatkov poslovanja gospodarskih OZD, o čemer je razpravljal tudi izvršni svet skupščine občine Ljubljana Center.

Tako se je denimo število OZD s področja gospodarstva, ki poslujejo z izgubami, z lanskih 11 znižalo na 7. Še prepričljiveje o obetavnem gospodarjenju govori podatek, da je 9 OZD (dve sta z negospodarsko dejavnostjo) zabeležilo primanjkljaj v višini 11,078.865 dinarjev, kar je kar za 60 odstotkov nižja izguba kakor v minulem letu, ko je le-ta znašala 25,041.348 dinarjev. Pri letošnjih izgubah je deležnih 1142 delavcev OZD, kar pa je za 30 odstotkov več kakor v preteklem letu.

Organizacije, ki poslujejo z izgubami, morajo pripraviti programe za boljše gospodarjenje in odpravo motenj v produkciji. To velja tudi za turistično organizacijo Interexport, katere izguba je sicer plod sezonske dejavnosti, in ji zatorej po zakonu ob polletju ne bi bilo potrebno pripravljati načrtov boljšega gospodarjenja, vendar je bil IS SOb Center mnenja, da trenutna gospodarska gibanja ne gredo v prid uspešnejšega poslovanja TOZD Inex.

Prav tako zadovoljivo je v prvem polletju tudi uresničevanje družbene usmeritve razporejanja dohodka OZD s področja gospodarstva, kakor tudi negospodarstva. Navkljub nekaterim kršiteljem dogovora pa IS SOb Center meni, da bodo vsi ti, ob uresničevanju resolucije o razporejanju dohodka za letošnje leto ter ob aktivnejši vlogi družbeno političnih organizacij v samih OZD, prišli v začrtane okvire pri razporejanju celotnih sredstev za osebne dohodke.

Dosežen dohodek gospodarstva v prvem polletju presega načrtovano višino za 1,1 odstotka, sredstva za osebne dohodke pa so glede na lani, za 6,4 odstotka nižja od načrtovanih. Nasprotno pa so se sredstva za akumulacijo v prvem šestmesečnem obdobju povečala za 21,4 odstotka. Gospodarske OZD so v tem časovnem obdobju izplačale za 20,3 odstotka višje poprečne osebne dohodke na delavca kakor v lanskem enakem obdobju. Dogovor o razporejanju dohodka je v prvem polletju kršilo 96 gospodarskih organizacij.

Na področju negospodarstva so bili poprečni osebni dohodki v občini Center v prvem polletju za 19,7 odstotka višji kakor v enakem obdobju lani, od lanskih celoletnih poprečnih osebnih dohodkov pa so letos večji za 10,7 odstotka.

V preteklem polletju je na področju občine delovalo na robu likvidnosti le 11 gospodarskih OZD, kar je, glede na 40, ki so konec preteklega leta poslovale na meji rentabilnosti, viden uspeh.

IZTOK LIPOVŠEK

IZGUBAŠI V ŠTEVILKAH

V prvem polletju so z izgubami poslovale naslednje OZD: DES Ljubljana TOZD elektro Ljubljana mesto (4,625.871 dinarjev), TVT TAM Boris Kidrič TOZD PAN (400.527,41 dinarjev), Mercator Velepreskrba TOZD Tovarna mesnih izdelkov (1,138.995 dinarjev). Izgube teh treh organizacij tvorijo 61 odstotkov vrednosti celotnih izgub gospodarstva v Centru. IPK TOZD Kanalizacija (1,150.014 dinarjev, kar je 11 odstotkov vseh izgub), Volan TOZD trgovina (1.073,233 dinarjev), Počitniški domovi PTT Slovenije (345.599 dinarjev), Interexport TOZD Inex (1,394.873 dinarjev). Med negospodarskimi dejavnostmi pa so z izgubami poslovali: ČGP Delo TOZD Delo (11,077,010 dinarjev) in Zavod za šolstvo SRS (149.705 dinarjev).

NA ROBU LIKVIDNOSTI

Na meji likvidnosti pa so se po polletnem gospodarjenju znašle naslednje OZD: DES Ljubljana TOZD elektro Ljubljana okolica, ŽG ŽTO TOZD za tehnično vozovno dejavnost, SOZD Sap Viator dejovna organizacija Taxi. Iskra Commerce TOZD zunanji trg in IMV TOZD zastopstvo inozemnih firm, Magistrat TOZD turizem, Tovarna Jože Kerenčič TOZD Optika, Transped Beograd TOZD Mednarodna špedicija, Klinični center TOZD medico engineering, Iskra Zorin TOZD biro za industrijski inženiring, Delovna organizacija Nova.

Odločneje v akcijo

Z ozirom na različen položaj organizacij združenega dela morajo biti tudi stabilizacijski programi in ukrepi različni. Sedanje ukrepe zveznega izvršnega sveta sicer že vidimo in delno upoštevamo, vendar pa je še vedno premalo dodatnih pobud in dogovorov.

Premalo še razmišljamo o tem, kako racionalizirati delo, izboljšati delovno disciplino, povečati produktivnost in drugo. Če hočemo stabilizacijo uspešno izvajati, moramo imeti večje kompleksne združenega dela, kjer bi bila možna, na osnovi medsebojnih povezav, ustreznejša specializacija dela, delitev dohodka in podobno.

Pogledati moramo tudi, kako se v stabilizacijskih naporih odraža delovanje celotnega družbenopolitičnega sistema. Ali nismo včasih neučinkoviti tudi zato, ker vedno pričakujemo, da bo namesto nas, kdo drug opravil potrebne naloge.

V tej aktivnosti je nepogrešljiva spobuda in akcija družbenopolitičnih organizacij. Pri sedanji stopnji razvoja družbenopolitičnega sistema in samoupravljanja, ob vseh stališčih in sklepih, ki smo jih že sprejeli, tudi v zvezi z ekonomsko politiko, pa je potrebna še večja, neposredna zavzetost nas vseh.

NA ROB SEJI OBČINSKE KONFERENCE ZKS LJUBLJANA CENTER, 18. JUNIJA

Dosledno – ponavljamo

Med drugim je bila tema minule občinske konference ZKS Ljubljana Center akcijska usmeritev zveze komunistov v aktivnosti gospodarske stabilizacije. Naj posebej omenimo del razprave Ivana Pariša, ki zaskrbljeno ugotavlja, kako že vse predolgo opozarjamo, kaj je narobe, premalo pa storimo, da bi stvari spremenili. Če tega ne bomo doumeli, potem akcijski programi in vse drugo v zvezi z izboljšanjem gospodarjenja ostane le večno ponavljajoča se tema, problemi pa bodo le večji.

Potrebna je enotnost, pripravljenost delati. Na seji konference so poudarili, da morajo biti komunisti v okviru svojih delovnih sredin na čelu vseh teh prizadevanj. To seveda ni nič novega. Vendar če konferenca to vnovič poudarja, potem je to bržčas tudi zato, da bodo njeni člani vnovič prenesli te poudarke v svoja volilna okolja. Toda kdo je ponesel poudarke z minule seje v imenu članov, ki jih na seji ni bilo?

Če se je pričel čas dopustov, ali to pomeni, da dejavnosti v tem času zamro?

Izogniti bi se morali vsemu tistemu, kar navaja človeka k temu, da si predstavlja, kako bo stabilizacija stekla mimo njega, da je sam le majcen, neznaten člen, kolesce, ki pri vsem nima nobenega bistvenega pomena in vpliva. Bi se motili, če bi pomislili, da je tudi med kumunisti kdo, ki tako čuti dogajanja okrog sebe?

Da je upravičen očitek o ponavljanju, ki ne prispeva k svežim akcijskim spodbudam, omenimo nekaj, kar tudi ni nič novega: v domala vseh sklepih dosledno ponavljamo »dosledno uresničiti«. V drugo bi morali že ugotavljati, zakaj česa nismo uresničili!

ANKA ŠTRUKELJ

Uspešna prizadevanja

Še večja udeležba v mednarodni delitvi dela

Ko smo na občinskih sindikatih spraševali, katera delovna organizacija v občini bi bila lahko primer dobrega, stabilizacijskega gospodarjenja, so nas napotili v Metalko, tozd Zastopstvo. Kolektiv je v dobrih desetih letih zrastel iz sedemčlanskega v 144-članski in bo letos ustvaril 100,000.000 din bruto dohodka, od tega kar 60 odstotkov deviznega.

Stane Merjasec, direktor tozda, pravi: »Ne vem, da bi bili kot gospodarska organizacija kaj posebnega, za naša vsestranska stabilizacijska prizadevanja pa je kriv predvsem vedno hujši gospodarski položaj, še posebej v zunanji, bolje rečeno, uvozni trgovini. Pri stabilizacijskih ukrepih smo vedno na udaru predvsem uvozniki, zato se moramo truditi, da bi spremenili splošno družbeno mišljenje, da nas imajo za nekake nebodigatrebe, premalo pa se zavedajo, da brez uvoza ne moremo in ne bomo mogli nikoli obstajati.«

Stvari so se lotili zelo konkretno. Kot specifična delovna organizacija imajo precej sorodnih stroškov, saj je za njih proizvodnja pridobivanje novih kupcev in servisiranje obstoječih naprav, ki so bile uvožene z njihovo pomočjo. Metalkinih sedeminsedemdeset potnikov je stalno na terenu in od njih je praktično odvisno vse poslovanje. Poleg njih je tu še šestintrideset sistemskih tehnikov, vzdrževalcev računalnikov, ki prav tako neprenehoma krožijo po terenu.

Prav zato se podjetje srečuje z zelo visokimi potnimi stroški od dnevnic do kilometrin. Ob zadnji podražitvi goriva niso povečali kilometrine in je bila do nedavnega še vedno 4,05 din, potem pa so po obrazcu, ki jim ga je odstopila AMZS, izračunali, da je možna vrednost kilometra 4,50 din in to na delavskem svetu tudi sprejeli, čeprav je znotraj kolektiva tudi nekoliko negodovanja, saj so nekateri uporabljali kilometrino kot dodatni vir zaslužka. »Narobe je,« meni Stane Merjasec, »da se kilometrina ne obračunava enotno vsaj za republiko, in to po obrazcu AMZS. Tako pa so sedaj velike razlike in baje imajo celo družbenopolitične organizacije kilometrino po 6,90 din.«

Tako bodo terenski delavci Metalke, tozd Zastopstva, prisiljeni manj potovati, ker bo denarna vsota, namenjena za kilometrine, ostala enaka. Manj potovati pa pomeni imeti manj stika s strankami, manj kupcev in končno tudi manjši dohodek.

Delavski svet je sprejel še druge ukrepe za zmanjšanje potnih stroškov. Med drugim strožje kriterije za potovanje. Zmanjšali so tudi stroške internega informiranja. Svoje glasilo samoupravnih organov imajo samo na določenih mestih, le pomembne dokumente dobijo vsi delavci. Kljub temu pa ni obveščenost nič manjša, prav nasprotno.

»Opažamo,« pravi predsednik sindikata Zdravko Požek, »da se delavci vedno bolj oglašajo k razpravam tako na sejah delavskega sveta kot na zborih delovnih ljudi. Topega in pasivnega dviganja rok ni več.« Stroške propagande, ki se morajo letos zakonsko zmanjšati za 20 odstotkov, so zmanjšali kar na polovico, kar je nedvomno odločna poteza. Poleg tega so zmanjšali tudi stroške reprezentance, pa še od letošnje načrtovane so do sedaj po šestmesečnem obračunu porabili komaj 80 odstotkov. Mimogrede naj še povemo, da velja Stane Merjasec za najbolj varčnega direktorja v Metalki, in da mu pravijo tudi Gorenjec. »Tepe nas to, da smo tudi že v preteklosti dobro gospodarili in moramo zdaj že tako nizke stroške, ki so bili smotrni in utemeljeni, še zmanjševati,« pravi predsednik sindikata.

Stane Merjasec, direktor TOZD Zastopstvo

»Žal pa ne gredo vsi stroški pod ta udar, saj so izvzete na primer pogodbe ob delu. Zdi se, kot da so pisane nekomu na kožo,« meni Stane Merjasec.

Zmanjšali so tudi stroške izobraževanja, čeprav se zavedajo, da je to dvorezen meč. Delavci morajo biti nujno seznanjeni s tekočimi spremembami v zunanjetrgovinskem poslovanju, seminarji pa so izključno le zunaj Ljubljane, npr. v Radencih. Kortizacija je visoka, trajajo pa predolgo in še prek vikenda, kar je povezano z visokimi stroški.

»Vemo, da je večina (skoraj 80 odstotkov) zastopstev v Ljubljani in taki seminarji samo podpirajo zdraviliški in temu podoben turizem, ki je v slabem položaju. Tako bomo prisiljeni, da bomo poslali na izobraževanje samo šefe oddelkov.«

Tudi sistem nagrajevanja je povezan s storilnostjo, saj je takih primerov, kot je Metalka, le malo. Razmerje med stalnim in spremenljivim delom osebnega dohodka je 70:30 in le malo delovnih organizacij se lahko pohvali s tem. Je pa to ukrep, ki kar najbolj vpliva na produktivnost in osebno prizadevanje posameznika.

Novih delavcev ne zaposlujejo in če jih kdo zapusti, ga ne nadomestijo z novim, čeprav bi nove ljudi še kako potrebovali, posebno sedaj, ko se lotevajo novih poslov, predvsem kooperacije oziroma prenosa tehnologije, v kar je vključenih že nekaj jugoslovanskih podjetij.

Glede na uvozne omejitve in sploh stabilizacijske ukrepe, ki močno ogrožajo tako delo in poslovanje Metalke, tozd Zastopstva, kot drugih uvoznikov, pa pravi direktor Merjasec: »Menim, da naslednje leto nihče od uvoznikov ne bo zaključil pozitivno, če nas družba ne bo drugače obravnavala in spoznala, da je tudi uvoz določenih stvari nujno potreben in zagotavlja večjo udeležbo v mednarodni delitvi dela.«

TEKST IN FOTO: VITO KOMAC